

Handläggare: Leif Nilsson
Telefon: 08 508 28 700

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-04-16 p. 17

Yttrande gällande stadens bemötande av remissinstanser, ansökan om tillstånd till vattenverksamhet vid Slussen mm.

Remiss från mark- och miljödomstolen, mål M 1425-12

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens förslag
2. Omedelbar justering

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Bakgrund

Stockholms kommun har genom dess exploateringsnämnd ingett en ansökan till mark- och miljödomstolen om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Ansökan avser vattenverksamhet vid Slussen i Stockholms kommun och län samt ökning av avtappningskapaciteten med nya vattenhushållningsbestämmelser från Mälaren mm.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått ansökan på remiss från mark- och miljödomstolen. Vid nämndsammanträde den 28 augusti 2012 yttrade sig nämnden till domstolen, se bilaga.

Sökanden har bemött de synpunkter som remissinstanserna framfört och domstolen har förelagt miljö- och hälsoskyddsnämnden att yttra sig över aktuellt bemötande. Nämnden har begärt och beviljats anstånd till och med 17 april 2013.

Nedan redovisas de delar som nämnden yttrar sig över eller kommenterar. Ordningen följer den remitterade handlingen, remissinstansens tidigare yttrande, stadens bemötande av yttrandet samt miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande till detta tjänsteutlåtande. Texten är citerad ur handlingen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden yttrar sig i huvudsak gällande miljöfarlig verksamhet 9. Kap miljöbalken där nämnden är tillsynsmyndighet.

Förvaltningens synpunkter

Villkorsrelaterade frågor

12. Länsstyrelsen (aktbil. 195) erinrar om att även om villkoren utformas som ramvillkor måste domstolen göra en bedömning av om försiktighetsmått och om skyddsåtgärder måste vidtas med anledning av den sökta verksamheten och att det endast är villkor av mindre betydelse som enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken kan överlåtas till tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen anser vidare att försiktighetsmått och skyddsåtgärder ska föreskrivas genom villkor för tillståndet och inte vid tillämpning av ett kontrollprogram. För det fall delegation föreskrivs enligt Stadens yrkande bör det förtydligas vad som avses med villkor om försiktighetsmått vid tillämpningen av kontrollprogrammet.¹

Stadens bemötande

”Staden delar Länsstyrelsens uppfattning att mark- och miljödomstolen ska göra en bedömning av försiktighetsmått och skyddsåtgärder. Detta sker när mark- och miljödomstolen tar ställning till Stadens villkorsförslag eftersom villkorsförslagen omfattar åtgärdsplaner där förslag till försiktighetsmått och skyddsåtgärder utförligt redovisas. Av skäl som anförs i avsnitt 8 i ansökan vidhåller Staden att det inte är ändamålsenligt med den villkorsstruktur som Länsstyrelsen föreslår.”

Staden har i ansökan bilagt ett antal åtgärdsplaner och yrkat på en villkorsstruktur som ramvillkor, som efter delegering kan fyllas ut med mer preciserade villkor som tillsynsmyndigheten fastställer. Staden yrkar att det är olämpligt att låsa innehållet i åtgärdsplaner redan i samband med tillståndsprövningen då kommande detaljprojektering kan medföra ändringar i planerna. Den yrkade villkorsstrukturen

---

Yttrande gällande stadens bemötande av remissinstanser, ansökan om tillstånd till vattenverksamhet vid Slussen mm.

innebär att tillsynsmyndigheten ges slutgiltigt inflytande över de konkreta åtgärder, som vidtas enligt åtgärdsplanerna. Staden har även i ansökan angett ett antal åtaganden. För närmare information om yrkade villkor se bilaga.

Förvaltningens synpunkter

Miljö- och Hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet över miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken, Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken. Miljö- och Hälsoskyddsnämnden delar sökandes syn på villkorsstruktur d.v.s. att villkor bör utformas som ramvillkor. Det ligger sedan i tillsynsmyndighetens roll att precisera ytterligare försiktighetsmått. Nämnden vidhåller även sin tidigare framförda ståndpunkt i ärendet att den miljöstörande verksamheten enligt 9 kap miljöbalken och de störningar som kan uppkomma därutav som t.ex. buller, utsläpp till vatten mm med fördel hanteras inom ramen för ett kontrollprogram. Det är enligt nämndens förmenande och erfarenhet av arbetet med övriga stora infrastrukturprojekt inom staden att detaljvillkor som fastställs av domstol inte tillför någon nytta som inte uppnås genom kontrollprogram. Tvärtom riskerar det att bli fyrkantigt och ge en ineffektiv hantering, byggstörningar från stora projekt kräver en flexibilitet då det inte alltid är möjligt att innehålla detaljerade villkorskrav. Villkor resulterar då endast i administrativa åtalsanmälningar istället för att fokus läggs på hanteringen. För att skydda miljön och människors hälsa är det ovidkommande om det är villkor eller förelagda kontrollprogram.

Nämnden har hitintills goda erfarenheter av hur störningar hanterats under byggtiden av andra infrastrukturprojekt genom kontrollprogram för t.ex. Södra Länken samt den pågående byggnationen av Norra Länken, Citybanan samt nya E18 mellan Hjulsta och Kista. Denna erfarenhet delas av såväl verksamhetsutövare som av Länsstyrelsen.

Tillsyn och styrning genom kontrollprogram har fungerat bra, det är erfarenheten som framhålls gemensamt av miljö- och hälsoskyddsnämnden, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Trafikverket till domstolen i målet om vattenverksamhet för Citybanan. Det är önskvärt att stor vikt läggs vid miljö- och hälsoskyddsnämnden synpunkter eftersom nämnden har den samlade erfarenheten gällande tillsyn av miljöfarlig verksamhet i stora projekt.

Det är mot ovan nämnda bakgrund och ur den gedigna tillsynserfarenheten som nämnden anför att den miljöfarliga verksamheten inte ska regleras genom villkor i en tillståndprocess för bortledning av grundvatten. Om domstolen ändå skulle fastställa villkor så anser nämnden att det bör ske i form av ramvillkor som fylls ut med mer detaljerade villkor genom kontrollprogram så som Miljööverdomstolen

framför i sin dom om citybanan 2010-02-25 möd 2010:9 ”Villkoren kan med fördel uttryckas som ramvillkor som efter delegering kan fyllas ut med villkor som tillsynsmyndigheten fastställer”.

Nämnden framhåller att de förslag till villkor och de kontrollprogram som inlämnats till domstolen överensstämmer med Miljööverdomstolens syn på villkorsstruktur och tillgodoser de krav som finns på insyn. Nämnden påminner också om att eventuella villkor måste vara flexibla för att fungera i ett stort byggprojekt.

14. Länsstyrelsen (aktbil. 195) anser att ordet kompetensområde i första stycket i bemyndigande B1 ska ändras till tillsynsområde. Det bör även tydliggöras vilket ansvar och vilken befogenhet respektive tillsynsmyndighet har.²

Stadens bemötande

”Staden överlåter frågan om formulering till mark- och miljödomstolen. Enligt Stadens förmenande följer uppdelningen av tillsyn av lag och motsvarar hanteringen i övriga stora infrastrukturprojekt inom Stockholms kommun idag. Av Miljö och hälsoskyddsnämndens yttrande framgår att tillsynen i motsvarande projekt fungerar bra.”

Förvaltningens synpunkter

Nämnden erinrar att tillsynsansvaret mellan tillsynsmyndigheterna redan är tydliggjort genom beslut 7 maj 1985 samt 26 november 1987 där Länsstyrelsen överlåter tillsynen över miljöfarlig verksamhet till miljö- och hälsoskyddsnämnden. I yttrande till Mark- och miljödomstolen 2010-12-21 i målet om vattenverksamhet för Citybanan anför Länsstyrelsen följande:

”Tillsynen över olika delar av projekt Citybanan är uppdelad mellan Länsstyrelsen, Miljöförvaltningen i Stockholms kommun och Miljöförvaltningen i Solna Kommun. Länsstyrelsen har tillsynen över projektets vattenverksamhet och den påverkan som denna ger upphov till”. Kommunen har tillsyn över den miljöfarliga verksamheten, vidare anför Länsstyrelsen att dess ”Erfarenhet är att miljötillsynen som kommunerna bedriver över citybanan fungerar bra”. Länsstyrelsen redogör också för de regelbundna samordningsmöten som sker mellan Länsstyrelse och kommun och anför slutligen att ”Länsstyrelsen anser att nuvarande uppdelning av tillsynen mellan kommunerna och Länsstyrelsen är ändamålsenlig och effektiv och bör fortsätta”.

---

² Bemyndigande B1 innebär att Länsstyrelsen i Stockholms län respektive miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun bemyndigas, inom sina respektive kompetensområden, att meddela närmare villkor om försiktighetsmått för tillämpning av kontrollprogram i villkor V2-V5 samt avsteg från vattenhushållningsbestämmelser och tappordning under byggtiden (H3.) som motiveras av extraordinära händelser.

Länsstyrelsen framhåller samma ståndpunkt i senare yttrande 2012-02-31 i samma mål till mark och miljödomstolen:

”Länsstyrelsen anser att nuvarande fördelning av tillsynen mellan kommunerna och Länsstyrelsen i enlighet med miljötillsynsförordningen (2011:13) är ändamålsenlig och effektiv och bör fortsätta, Länsstyrelsen anser därför att det inte finns anledning till samordning av vattenverksamhetstillsyn och tillsyn över miljöfarlig verksamhet. Enligt miljötillsynsförordningen kan tillsyn av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet överlåtas åt en kommunal nämnd. Detta har enligt beslut om överlåtelse gjorts åt både Stockholms och Solna stad”.

Länsstyrelsen tillägger att Länsstyrelsen däremot har ett speciellt ansvar för kulturhistoriskt skyddad bebyggelse enligt kulturminneslagen. Länsstyrelsen anför även i yttrande 2012-06-14 i det aktuella målet att *”Länsstyrelsen enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) inte har tillsyn över olägenheter från icke tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet såsom buller”.*

Nämnden delar Länsstyrelsens ståndpunkt och den goda erfarenhet av tillsynen och erinrar att tillsynsansvaret mellan tillsynsmyndigheterna är tydliggjort och fastställt genom Länsstyrelsens beslut om överlåtelse av tillsyn. Det är därmed inte en fråga som behöver fastställas av domstolen. Nämnden menar precis som Länsstyrelsen att denna uppdelning bör fortsätta, dvs. att det ska vara samma ansvarsfördelning som vid övriga stora projekt inom staden.

2.1 Slussenområdet – Påverkan på människors hälsa.

16. Länsstyrelsen (aktbil. 195) anser att det bör klargöras vilka begränsningsvärden som är tänkta att tillämpas i fråga om buller och stomljud.

Naturvårdsverket (aktbil. 662) anger i fråga om buller bl.a. att Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus, SOSFS 2005:6, bör ligga till grund för bedömningen av inomhusbuller och att Naturvårdsverkets råd och riktvärden 1978:5 för externt industribuller ska kunna innehållas vid kringliggande bostadsbebyggelse.

Stadens bemötande

”Stadens villkorsförslag för buller och stomljud, V2, hänvisar till Åtgärdsplan buller och stomljud under byggtiden, Bilaga 6 till ansökan, och de däri föreslagna begränsningsvärdena, Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15). De i åtgärdsplanen föreslagna åtgärderna kommer att inriktas på att klara riktvärdena för buller inomhus.

Naturvårdsverkets uppfattning att riktvärden för externt industribuller och Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus ska tillämpas under det aktuella projektet tycks i första hand ha sin grund i projektets samlade byggtid. Naturvårdsverket har i fråga om arbetstidens längd tagit fasta på en uppgift i ansökan om att bullrande arbeten utomhus på land och i vatten kommer att pågå under hela byggtiden, alltså under en tid av sex till sju år. Av tillämpningsanvisningarna för Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller följer att dessa inte är tillämpliga på buller från byggarbetsplatser. Även om ombyggnationen av Slussen kommer att ge upphov till buller under hela byggtiden måste dessutom den individuella byggtiden för de olika huvudaktiviteterna beaktas. Dessa enskilda huvudaktiviteter kan förvisso pågå under mer än ett år men förväntas inte sträcka sig över hela den samlade byggtiden och olika områden kommer under perioder att utsättas för buller och/eller stomljud av olika intensitet och varaktighet. Det är alltså inte möjligt att såsom Naturvårdsverket gjort, enbart med hänvisning till projektets samlade löptid, jämföra ett dylikt byggprojekt med en varaktig industriverksamhet. NFS 2004:15 är framtagna och avsedda att tillämpas för vägledning angående skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått vid störning i form av buller från områden där bullrande bygg- och anläggningsverksamhet pågår. Riktlinjerna är således tillämpliga på ifrågavarande projekt.

Varken Miljö- och hälsoskyddsnämnden eller Länsstyrelsen har någon erinran mot att NFS 2004:15 tillämpas i samband med ombyggnationen av Slussen. Nämnden instämmer också i huvudsak i att hantering ska ske i enlighet med vad som anges i åtgärdsplanen i de fall då riktvärden för buller eller stomljud inomhus inte kan innehållas.”

Förvaltningens synpunkter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden står fast vid att det är Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) som ska användas och erinrar om att det i ansökan är klargjort att det är dessa värden som är tänkta att tillämpas.

Utifrån miljö- och hälsoskyddsnämndens kartläggning av trafikbuller framgår att redan idag överskrids de riktvärden för externt industribuller som Naturvårdsverket föreslår gälla vid fasader i både gamla stan och på Södermalm. Det Naturvårdsverket i praktiken förordar är till synes att det ska vara tystare när ombyggnationen har startat än det är innan. Idag uppgår de ekvivalenta trafikbullernivåerna till över 65 dBA vid vissa byggnader, på vissa kommunikationsstråk högre än 70 dBA. Naturvårdsverkets krav innebär att det ska tillåtas 50 dBA som maximal ekvivalentnivå vid fasader för bostäder och 60 dBA som maximal ekvivalentnivå vid arbetslokaler för tyst verksamhet. Skulle Naturvårdsverkets föreslagna riktvärden tillämpas som villkor vid

byggverksamhet skulle resultatet bli villkor som till stor del inte går att innehålla, det blir med andra ord inte möjligt att bygga. Den konsekvensen är enligt nämndens förmenande orimlig. Vid en byggverksamhet bör de allmänna råden om byggverksamhet och dess riktvärden vara det som i första hand tillämpas, inte riktvärden för nyetablering av industri. Nämnden noterar också att det i Naturvårdsverkets handbok till de allmänna riktlinjerna om externt industribuller framgår att de allmänna råden inte är avsedda för byggarbetsplatser. Det bör också beaktas att efter ombyggnation av Slussen beräknas trafikbullernivåerna i området sänkas till 55-60 dBA vilket innebär en väsentligt förbättrad miljö i området för både boende och besökare.

Vidare är vid den här typen av projekt enligt nämndens erfarenhet inte alltid tekniskt möjligt att innehålla riktvärden. Nämnden har tidigare framfört att boenden som riskerar utsättas för bullernivåer över riktvärdena i NFS 2004:15 i en vecka eller mer ska erbjudas tillfälligt boende. Detta är samma förfarande som tillämpats vid andra stora projekt i staden.

18. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att den föreslagna arbetstiden mellan kl. 19-22 för bergarbeten i Katarinabergen är problematisk. Staden bör komplettera ansökan med uppgift om antalet boenden eller hushåll som beräknas drabbas av överskridanden av bullerriktvärden kvällstid (såväl luftburet buller som stomljud) och en beräkning av eventuell fördyring av projektet om arbetstiden på kvällstid inte kan utnyttjas.

Stadens bemötande

”Ombyggnationen av Slussen är mycket omfattande och kommer att påverka ett större antal närboende, trafikanter och kollektivtrafiksresenärer som dagligen passerar Slussen. Särskilt av hänsyn till det stora antalet boende och trafikanter som regelbundet passerar Slussen är det av stor vikt att arbetet med trafikanläggningen slutförs så snart som möjligt. Genom att bergbörning kan bedrivas mellan klockan 19 och 22 förväntas arbetstiden kunna påtagligt kortas. Ett inventeringsarbete pågår som ett led i åtgärdsplanen för buller och stomljud. Det exakta antalet boende som påverkas av buller och stomljud torde sakna betydelse såväl för bedömning av den ansökta vattenverksamhetens tillåtlighet som för de villkor som krävs för att uppfylla de allmänna hänsynsreglerna.”

Förvaltningens synpunkter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden godtar stadens bemötande eftersom att nämnden tidigare framfört sin syn på villkor för buller. Om dessa går att fastställa utan ytterligare underlag för en skälighetsbedömning delar nämnden sökandens uppfattning.

20. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (aktbil. 417) påpekar att det i vissa fall i

MKB:n anges att bergborrning i Katarinaberget kommer att pågå i tre år, inte två. Vidare påtalar nämnden att den enda åtgärd som i åtgärdsplanen föreslås i fråga om stomljud är evakuering.

Stadens bemötande

”Staden önskar klargöra att bergborrning i Katarinaberget förväntas pågå under ungefär två års tid, inte tre. Av de i åtgärdsplanen föreslagna åtgärderna är det i synnerhet erbjudande av evakueringsbostäder som är aktuellt i fråga om stomljud. Skälet till detta är att stomljud i inomhusmiljöer är mycket svårt att dämpa.”

Förvaltningens synpunkter

Nämnden godtar stadens bemötande.

25 Miljö- och hälsoskyddsnämnden (aktbil. 417) är positiv till att massor så långt som möjligt ska återanvändas inom projektet och anser att förfarande och rutiner med fördel regleras mer detaljerat i ett kontrollprogram.

Naturvårdsverket (aktbil. 662) anser att Staden behöver redovisa en riskbedömning ur ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv för hanteringen av avfallsmassorna för att kunna bedöma vilka material och åtgärder som kan användas och vidtas i enlighet med Naturvårdsverkets Handbok 2010:1 ”Återvinning av avfall i anläggningsarbeten” samt hur man kommit fram till att värden motsvarande dubbla bakgrundshalten i Riddarfjärden kan användas.

Stadens bemötande

”Staden påminner om att de riktlinjer som ställs upp i Naturvårdsverkets Handbok 2010:1 Återvinning av avfall i anläggningsarbeten kommer att följas, vilket framgår av Plan för återvinning av restmaterial, Bilaga 8E till ansökan. En förutsättning för återanvändning kommer därmed att vara att användningen inte får ge upphov till en föroreningsrisk som är mer än ringa. Detta avgörs genom en riskbedömning som tar hänsyn till föroreningsinnehållet i restmaterialet och förhållandena på den plats där det ska återanvändas. En annan förutsättning för återanvändning är att materialet ersätter traditionellt anläggningsmaterial, dvs. är lämpat för användningen. Riskbedömningar har utförts och redovisas under avsnitt 6.5.5 och 6.5.6 i MKB:n.

Det är på grundval av genomförda markprover inom arbetsområdet som Staden bedömt att bygg-, schakt-, och bergmassor med ett föroreningsinnehåll understigande Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKN) kan återanvändas inom arbetsområdet på land utan att ge upphov till en föroreningsrisk som är mer än ringa. Bergmassor kommer även att användas som konstruktionsmaterial i vattenområden.

Rörande återanvändning av muddermassor i vattenområdet, utvecklas förutsättningarna för Stadens ställningstaganden närmare i avsnitt 5.4 i WSP:s rapport Masshantering i vattenområdet vid ombyggnad av Slussen, som nu inges, se Bilaga B3.6 I enlighet med rapporten har de kompletterande geotekniska borrhningarna av djupare nivåer genomförts vilka stärker tidigare slutsatser om massornas status. Kortfattat kan anges att eftersom muddermassorna generellt är mindre förorenade än bottarna i arbetsområdet och i Saltsjön där dessa ska förläggas, föreligger ingen risk för att bottarna kommer att förorenas ytterligare av denna verksamhet. Därmed bedömer Staden att muddermassor med föroreningshalter på samma nivåer eller lägre än de som redan påträffats i Riddarfjärden kan lämnas kvar på platsen och användas för att jämna ut bottenpografien, i den mån ett sådant behov föreligger. Detta ska inte tolkas som att det inte får förekomma halter i de utfyllda områdena som överskrider medelhalterna i Riddarfjärden. Huvuddelen av muddermassorna bedöms ha halter som är lägre och enskilda partier med något högre halter innebär inte att blivande medelhalter efter t.ex. utfyllnad överskrider Riddarfjärdens medelhalter. Förslagsvis kan dubbla medelhalten användas som övre haltgräns för vilka massor som kan återanvändas fritt i området, se Bilaga B3.

Massorna, som huvudsakligen utgörs av grusiga/sandiga fyllnadsmassor, behöver inte stabiliseras eller solidifieras innan användning som konstruktionsmaterial. Som framgår av den tekniska beskrivningen kommer bottarna att skyddas mot erosion till följd av högre vattenhastigheter, se vidare avsnitt 6.9 i TB:n.”

Förvaltningens synpunkter

Miljö- och Hälsoskyddsnämnden anser att det är viktigt att beakta risken för spridning av föroreningar vid denna typ av arbeten. Nämnden ser dock ingen anledning att ifrågasätta de underlag som ligger till grund för stadens bedömning och anser därmed att stadens bedömning är riktig.

27. Länsstyrelsen (aktbil. 195) anför att ändamålsenliga riktvärden för vatten som ska ledas till recipient ska föreskrivas som villkor i tillståndet och att Staden bör precisera till vilken recipient förorenat vatten kommer att ledas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (aktbil. 417) anser att kontrollprogrammet för ytwater bör omfatta hantering av allt vatten, även det som leds till recipient med angivande av riktvärden för utsläpp till recipient. Nämnden har även detaljerade synpunkter på hanteringen, av relevans för det kommande kontrollprogrammet.

Stadens bemötande:

"I enlighet med villkorsförslag V4 och V5³ kommer Staden senast tre månader innan den tillståndspliktiga vattenverksamheten påbörjas att till tillsynsmyndigheten inge kontrollprogram för grundvatten respektive ytvatten. I dessa kontrollprogram kommer Staden att redovisa t.ex. hur provtagning och analys av uppkomna vatten kommer att ske samt förslag till omhändertagande beroende på föroreningsinnehåll. Även lämpliga skyddsåtgärder och uppföljning av dessa presenteras. Förslag till kontrollprogram har bilagts ansökan, se Förslag till kontrollprogram för ytvatten, Bilaga 8A och Förslag till kontrollprogram för grundvatten, Bilaga 8B till ansökan. För närmare beskrivning se avsnitt 8.5.5 i MKB:n.

Det finns inte ett generellt svar på vilken föroreningsbelastning som recipienterna tål. Utgångspunkten är att ta hänsyn till aspekter såsom förväntad utsläppsmängd, förekomstform (löst eller partikulär fas) och vattenomsättning. Den miljöpåverkan som således skattas utifrån beräkningar relateras till rådande bakgrundshalter och haltvariabilitet inom området samt till områdets ekologiska funktion. På basis av resultatet av genomförda skattningar står Staden fast vid slutsatsen att förväntade miljökonsekvenser är små och övergående. Det är således inte lämpligt att föreskriva villkor om föroreningsinnehåll. Åtgärdsnivåer för grundvatten kommer vid behov att definieras i samråd med tillsynsmyndigheten."

Förvaltningens synpunkter

Miljö- och Hälsoskyddsnämnden godtar stadens bemötande i frågan och framhåller att riktvärden för den miljöfarliga verksamheten på tillfredställande sätt har hanterats inom ramen för kontrollprogram vid övriga stora projekt inom staden.

Detaljerade villkor i en dom tillför inte per automatik någon ökad miljönytta jämfört med kontrollprogram. Överskridanden av villkor leder till anmälan om misstänkt miljöbrott, därmed riskerar värden som fastställs i villkor verka som incitament för verksamheten att söka få så generösa utsläppsvillkor som möjligt snarare än så miljömässigt bra värden som möjligt. Det riskerar också att leda till en ökad administration för tillsynsmyndigheten utan att miljönyttan ökar.

Vid fastställande av eventuella villkor ska miljö kvalitetsnormer för vatten beaktas och stor möda bör läggas vid att villkoren formuleras på ett ändamålsenligt sätt. Det innebär vid den här typen av projekt att de ger den flexibilitet som behövs för att hantera frågorna på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden hänvisar även till

---

³ Villkor 4 och 5 innebär att sökanden ska senast tre månader innan påbörjande av den tillståndspliktiga verksamheten till tillsynsmyndigheten inge ett kontrollprogram för ytvatten under byggskedet samt för vattenverksamhet gällande grundvatten.

Länsstyrelsens och nämndens uttalanden i domen om Citybanan att tillsynen genom kontrollprogram har fungerat bra och är ändamålsenlig.

4 Övriga frågor

109. Länsstyrelsen (aktbil. 195) anför att tillsynsrollen för de berörda tillsynsmyndigheterna genom prövningen måste bli tydlig.

Stadens bemötande

Staden uppfattar att denna synpunkt är riktad till mark- och miljödomstolen och avstår därför från att vidare kommentera denna.

Förvaltningens synpunkter

Nämnden delar inte Länsstyrelsens synpunkt utan erinrar om att tillsynsrollen och ansvaret mellan tillsynsmyndigheterna redan är tydlig genom gällande beslut och hänvisar till vad nämnden anför under punkt 14.

127. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (aktbil. 417) anser att det vid upphandlingen av entreprenader bör finnas premiering för företag som begränsar sin energiförbrukning och att användning av icke-förnyelsebara naturresurser behöver formaliseras och konkreta riktlinjer för detta bör utarbetas.

Stadens bemötande

Staden kommer att följa sina sedvanliga/antagna riktlinjer för upphandling.

Förvaltningens synpunkter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inget ytterligare att tillföra, Staden anförde i sin ansökan att ”Vid upphandling av entreprenadarbeten kommer företag som begränsar sin energi-förbrukning och användning av icke-förnyelsebara naturresurser att premieras” vilket nämnden ser som positivt.

Nedanstående punkter har bemötts av staden, dock har nämnden inget ytterligare att tillföra eller kommentera.

Detta avser punkterna 13, 17 och 22, för vidare information se bilaga Stockholm Stads bemötande av remissinstanser.

Slut

Bilagor

Bilaga 1. Nämndbeslut 28 augusti 2012

Bilaga 2. Stockholms Stads bemötande 21 december 2012, mål nr M 1425-12
Bilaga 3. Stadens yrkade villkor i ansökan mål nr M 1425-12.